

Artikel: Tempels der Natuur: Het Edinburgh Museum of Science and Art en het Natural History Museum van Londen in de negentiende eeuw

Auteur: Valéry Cliteur

Verschenen in *Skript Historisch Tijdschrift*, jaargang 43.2, 22-32.

© 2021 Stichting Skript Historisch Tijdschrift, Amsterdam

p-ISSN: 0165-7518

e-ISSN: 3051-2506

Abstract: The first museums that opened their doors in the nineteenth century were not just meant as a spectacle for their visitors. The directors of these museums had a clear vision in mind of the goals they wanted to pursue by showing their collections to the public. Museums like the Edinburgh Museum of Science and Art and the Natural History Museum in London wished to educate their visitors by displaying their objects in a carefully planned way. In this article I will examine the intent and purpose behind the collections of these two museums and how these goals differed from each other. To add context to the objectives of the Edinburgh Museum of Science and Art and the Natural History Museum, these museums will be compared to the context of nineteenth century society.

Skript Historisch Tijdschrift is een onafhankelijk wetenschappelijk blad dat viermaal per jaar verschijnt. De redactie, bestaande uit studenten en pas afgestudeerden, wil bijdragen aan actuele historische debatten, en biedt getalenteerde studenten de kans om hun werk aan een breder publiek te presenteren.

TEMPELS DER NATUUR

HET EDINBURGH MUSEUM OF SCIENCE AND ART EN HET NATURAL HISTORY MUSEUM VAN LONDEN IN DE NEGENTIENDE EEUW

De eerste musea openden hun deuren in de negentiende eeuw. Tijdens de oprichting bestonden er veel verschillende opvattingen over hoe deze nieuwe instituties eruit moesten gaan zien. De oprichters hadden met het tonen van hun collecties een duidelijk doel voor ogen. Daarnaast trokken zij vele bezoekers die een museumbezoek ervoeren als een groot spektakel. Hoe gingen deze vroege musea met de maatschappelijke ontwikkelingen van hun tijd om? Hoe probeerden zij hun publiek te boeien en in wat voor context moesten zij zichzelf op de kaart zetten? Een vergelijking tussen het Edinburgh Museum of Science and Art en het Natural History Museum te Londen zal deze vragen ophelderen.

Valéry Cliteur

In de 21ste eeuw komen musea voor vele nieuwe uitdagingen te staan. De hoeveelheid aan nieuwe technische mogelijkheden betekent dat zij aantrekkelijk moeten blijven in een tijd waarin een enorme verscheidenheid aan vermaak binnen handbereik ligt. Door beperkingen van subsidies moeten veel musea met een kleiner budget hun collectie toch op orde zien te houden. De dreiging van klimaatverandering zorgt ervoor dat natuurhistorische musea aan een grotere vraag naar informatie over de planeet moeten voldoen.¹ De beperkingen van de coronacrisis hebben nog een schepje bovenop deze al bestaande problemen voor musea en galleries gedaan. De culturele sector komt in deze tijd vaak in moeilijkheden door een gebrek aan financiële middelen en in sommige gevallen ook aan genoeg geïnteresseerde bezoekers. Ook de eerste musea van de negentiende eeuw waren niet vrijgesteld van problemen. Daarom is het

van belang om te kijken naar de manieren waarop deze musea omgingen met de uitdagingen van hun tijd. De manier waarop negentiende eeuwse musea met hun collecties omgingen en hier een duidelijk plan voor bedachten zou namelijk een oplossing kunnen bieden voor de crisis waar musea in onze huidige tijd in zitten.

De kijk op de natuur binnen de Britse en Schotse maatschappij veranderde in de negentiende eeuw voor goed. Om de opzet van musea context te bieden vertel ik in het begin van dit artikel over de ontwikkelingen die dit teweeg brachten.

NATUUR IN DE VICTORIAANSE TIJD

Het begrip natuurgeschiedenis omvat de wetenschappelijke studie van dieren of planten op een manier die vooral berust op observatie in plaats van experiment.² Voor Victorianen betekende dit dat de studie van de natuur dus ook door amateurs kon worden beoefend.³ Natuurgeschiedenis werd in het victoriaans tijdperk dan

Figuur 1: Victorianen op verzameltocht in de natuur. Bron: Wikimedia Commons.

ook ongekend populair. Rond 1800 onderging de discipline van de natuurhistorie een grote transformatie. Natuurgeschiedenis werd voor het eerst steeds meer gescheiden van religie. Ondanks dat er ook nog vele gelovigen waren die op zoek gingen naar een religieuze visie op de natuur waren er ook wetenschappers die begonnen met het kijken naar de natuurgeschiedenis als iets dat los moest komen van het zoeken naar een godsbewijs. Dit was een enorme doorbraak in een tijd waarin de natuur aanvankelijk werd gezien als een door God geleid project. Tegelijk met deze ontwikkeling begonnen overheden instituties op te richten voor de studie naar natuurgeschiedenis, waaronder ook het Natural History Department van het British Museum in Londen.⁴

Ook onder burgers ontstond er meer interesse in de natuur. Victorianen werden er gek op. Hun idee van 'natuur' kon echter verschillende vormen aannemen. Het kon het werk van God representeren, het Britse platteland, maar ook iets wat

men gewoon kon ontdekken in de achtertuin. Het kon ook worden verbeeld in Romantische poëzie of opnieuw uitgevonden worden door nieuw onderzoek naar de herkomst van het leven van organismen.⁵

Men ontdekte een grote hoeveelheid aan nieuwe natuurlijke objecten. Dit ging gepaard met een grote ambitie om encyclopedische kennis te verwerven en zorgde voor een ongekende liefde voor het verzamelen van allerhande natuurlijke objecten bij de Victorianen. Voor de opkomende bourgeoisie uitte deze nieuwe rage zich vooral in het willen bezitten van een eigen natuurhistorische collectie. Zo'n collectie werd in de negentiende eeuw dan ook een geliefd statussymbool. Er bestonden hiervoor zelfs handleidingen die mensen leerden hoe je het beste nieuwe diersoorten kon verzamelen en conserveren.⁶

De verzamelwoede van de Victorianen uitte zich ook in een andere belangrijke ontwikkeling. Er ontstond door al dat verzamelen een fascinatie voor wetenschappelijke musea en men begon met

"DE NATUUR WERD NA DE PUBLICATIE VAN DARWINS BOEK GEZIEN ALS IETS BETOVERENDS."

het ontwikkelen van een theorie over deze musea. Deze wetenschap hield zich bezig met het conserveren en classificeren van diersoorten maar ook met hoe geschikte architectuur voor een museum er uit zou moeten zien.⁷ Deze verschillende factoren zorgden ervoor dat natuurhistorische genootschappen en individuen hun eigen collecties opbouwden door onderzoek naar en het verzamelen van natuurlijke objecten. Deze collecties vormden de basis van wat later de eerste natuurhistorische musea zouden worden.

De transformatie binnen de natuurgeschiedenis zorgde ook voor een nieuw beoogd doel van musea. Het primaire doel van musea werd het onderwijzen van het grote publiek over een van de grootste stappen in de geschiedenis van de wetenschap die net in Engeland was gemaakt: de evolutietheorie van Charles Darwin (1809-1882).⁸ De overdracht van deze kennis over natuurlijke objecten ging zo van verzamelaar naar conservator naar het grote publiek. Natuurhistorische musea kwamen halverwege de negentiende eeuw door deze ontwikkelingen bekend te staan als plekken voor de productie en reproductie van kennis over de natuur.⁹

De manier waarop deze musea zich verder ontwikkelden, krijgt een extra dimensie als er wordt gekeken naar het 'New Museum Idea'. Deze nieuwe theorie ging vooral over hoe een museum moest worden ingedeeld om op de beste manier mensen iets bij te brengen. Deze opstelling hield in dat in het eerste deel van het museum de meest interessante objecten werden tentoongesteld die representatief waren voor de hele natuurhistorische discipline. In het tweede deel werd een uitgebreide collectie tentoongesteld. Hier kregen wetenschappers de mogelijkheid om bij gelijksoortige diersoorten hun verschillen en overeenkomsten te bestuderen. Door

deze indeling werd het natuurhistorisch museum een plek voor zowel educatie van bezoekers én voor wetenschappelijk onderzoek.¹⁰

DE NATUUR EN DE BRITSE EN SCHOTSE GESCHIEDENIS

Het Victoriaans tijdperk kenmerkt zich naast een verhoogde interesse in de natuur ook door modernisering. De industrie groeide als nooit tevoren, er trokken meer mensen naar de steden en Europese landen kwamen in een wedloop om het verkrijgen van zo veel mogelijk koloniën. Daarnaast werd in een groot deel van Europa het gedachtegoed van de Romantiek populair en schokte Darwin heel het Verenigd Koninkrijk met zijn evolutietheorie.

Het is dan ook geen toeval dat de veranderende betekenis van de natuur voor de Victorianen haar hoogtepunt bereikte ten tijde van de publicatie van Darwins *On the Origin of Species by Means of Natural Selection, or the Preservation of Favoured Races in the Struggle for Life* in 1859. De natuur werd na de publicatie van Darwins boek gezien als iets betoverends. Deze nieuwe houding tegenover de natuur zorgde er ook voor dat mensen wilden proberen de natuur beter te begrijpen en het zich toe te eigenen. Darwins boek toonde ook aan dat de mens zelf een onderdeel was van de natuur. Victorianen begonnen daarom na te denken over hun plaats in het ecosysteem en de machtige positie die zij hierin konden hebben.¹¹ Op de publicatie van *On the Origin of Species* volgden ook veel populairwetenschappelijke boeken die probeerden de nieuwe wetenschappelijke ontdekkingen te verenigen met het Christendom. Vanwege de heropleving van het geloof, die te maken had met de Evangelical Revival in het Victoriaans tijdperk, waren er ook gelovigen

die op zoek gingen naar een religieuze visie op de natuur.¹² Vooral tussen 1880 en 1890 groeide de invloed van het darwinisme en daarmee ook het idee dat de evolutietheorie verenigd moest worden met het Christelijke geloof.

De vele maatschappelijke veranderingen in de negentiende eeuw versterkten de nieuwe relatie van de mens tot de natuur. Door de industrialisatie ontstonden er nieuwe sociale verhoudingen binnen de Britse en Schotse klassenmaatschappij. Zo kwam er een nieuwe generatie consumenten die zich interesseerde in de wetenschap rondom de natuur en de nieuwe ontwikkelingen binnen deze discipline. De sociaalmaatschappelijke veranderingen zorgden er ook voor dat mensen meer geld over hadden voor vrijetijdsbesteding. Wetenschap werd een respectabele en modieuze bezigheid voor een brede laag binnen de samenleving. Binnen de wetenschap zelf werd er ook steeds meer mogelijk. Nieuwe wetenschappelijke instrumenten zorgden ervoor dat onontdekte delen van de natuur onderzocht konden worden.¹³

Groot-Brittannië ondervond in de jaren vijftig en zestig van de negentiende eeuw een groei in welvaart, waardoor het land de grootste imperiale, commerciële en industriële macht van de wereld werd.¹⁴ Er kwamen nieuwe sociale en technologische innovaties zoals verbeterde wegen en een groeiend spoorwegnetwerk. Deze brachten de Britten ook sneller bij de zee en bij hun lokale natuurgebieden. Het hele land werd door deze nieuwe netwerken verbonden, waardoor het idee van een geïsoleerde en afgelegen natuur langzaam verdween.¹⁵

Zelfs het imperialisme stimuleerde een opbloei van de studie van planten en dieren. De interesse in wetenschappelijke musea in het Victoriaans tijdperk had namelijk ook te maken met de wereldwijde expansie van industriële naties en de grote welvaart die zij zich hiermee verwierven. Wetenschappelijke genootschap-

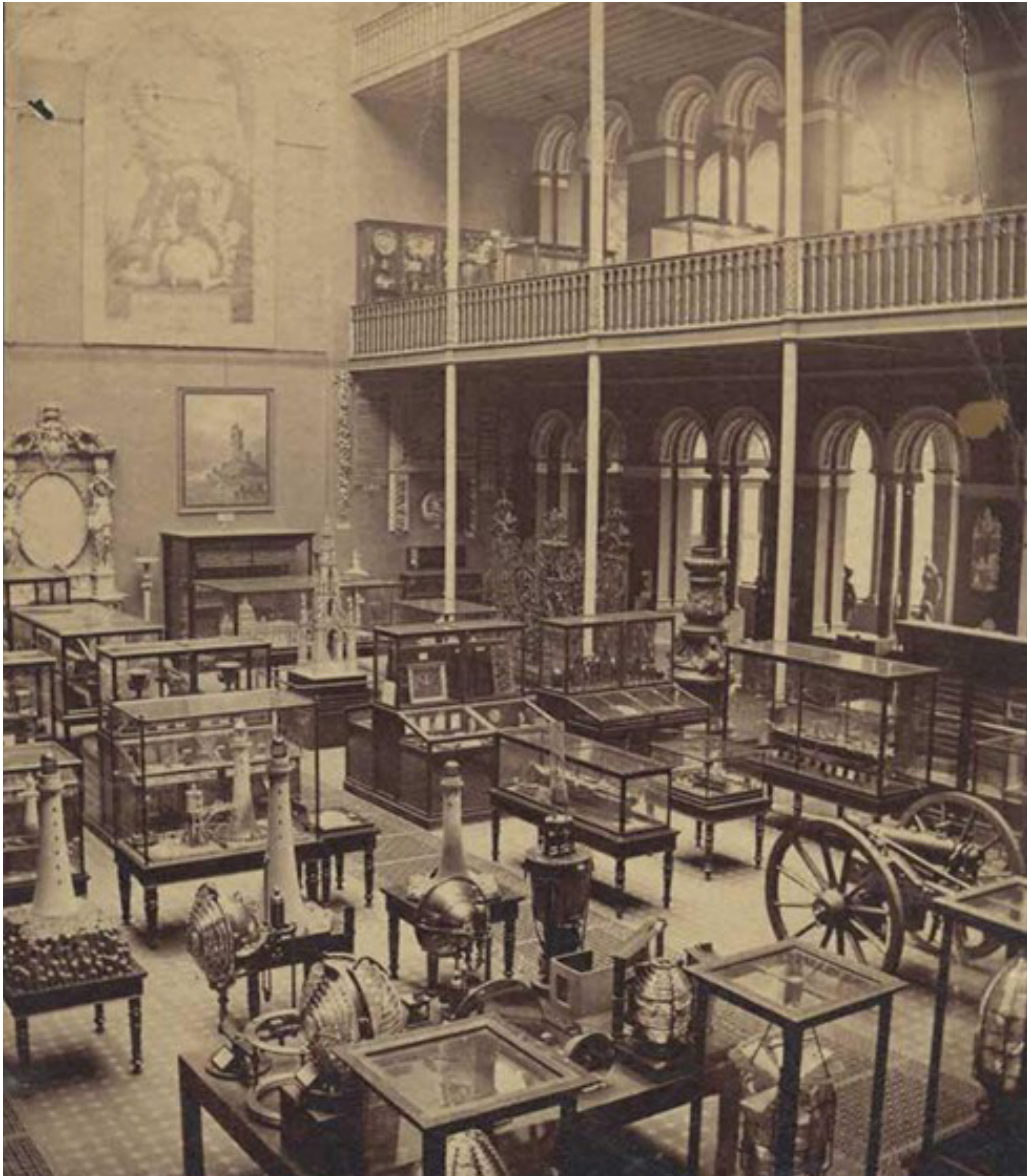
"'EEN 'SCHOTLAND WAARDIG' MUSEUM WAS VOLGENS VELEN ESSENTIEEL VOOR DE ONTWIKKELING VAN HET VOLK."

pen boden objecten aan die zij hadden verworven tijdens expedities of via koloniale correspondenten.¹⁶ Tentoonstellingen en collecties over de natuur in de koloniën waren bedoeld om de volkeren, plekken en landschappen te tonen die Britse reizigers, functionarissen en bestuurders waren tegengekomen op hun reizen.¹⁷ Het Britse Rijk verzamelde voor Britse musea met name materiaal voor de etnografische collecties. Het museum werd daarom geboren op het hoogtepunt van de uitbreiding van de Westerse wereld en speelde in op het verlangen naar zowel nostalgie als moderniteit.¹⁸

HET EDINBURGH MUSEUM OF SCIENCE AND ART

Halverwege de negentiende eeuw groeide in Schotland de wens om een nationale instelling in het leven te roepen die de sociale en economische vooruitgang van Schotland kon tonen. Een 'Schotland waardig' museum was volgens velen essentieel voor de ontwikkeling van het volk. Een wetenschappelijk museum zou kennis tastbaar maken voor alle klassen van de samenleving en alle collecties van Schotse wetenschappelijke genootschappen tonen op dezelfde plek.¹⁹ Een andere reden voor een eigen museum was dat het openbaar maken van collecties werd gezien als moreel verantwoord. Hierdoor zouden instituties namelijk niet alleen toegankelijk zijn voor mensen van hoge komaf, maar ook voor de lagere klassen van de samenleving.

In het jaar 1854 werd gehoor gegeven aan deze wensen en werd het Edinburgh Museum of Science and Art in leven geroepen. Het ontstaan van het museum

Figuur 2: *Machines in het Edinburgh Museum of Science and Art.* Bron: www.nms.ac.uk.

begon met de openstelling van het universiteitsmuseum van de University of Edinburgh voor publiek. Deze collectie breidde zich door de jaren heen nog verder uit doordat Schotse natuurhistorische genootschappen hun verzamelingen van stenen, mineralen en landbouwkundige modellen doneerden. Aan deze verzamelingen werden ook nog machines toegevoegd die de eerste directeur van het museum, George Wilson (1818-1859), had vergaard tijdens zijn studies technologie en scheikunde.²⁰ De samenvoeging van de industriële collectie van Wilson en de collectie van het natuurhistorische museum van de Universiteit van Edinburgh leidde uiteindelijk in 1861 tot het Edinburgh museum of Science and Art.²¹

Net als de meeste andere musea in de negentiende eeuw kenmerkte ook het Edinburgh Museum of Science and Art

ken. Naast het onderwijzen van de arbeidersklasse was het museum ook gericht op het beschikbaar maken van kennis voor een academisch publiek. Zo was het museum tot 1901 drie dagen in de week zelfs speciaal geopend voor studenten, waardoor het een soort verlengstuk aan de collegezaal werd. Op deze dagen hadden studenten de mogelijkheid om bijvoorbeeld schematische tekeningen te maken van de objecten of werden er speciale opstellingen gemaakt ter illustratie van de colleges die de studenten volgden.²³

Het doel om onderwijs te bieden aan de bezoekers kreeg vorm onder George Wilson. Door kennis over de natuur samen met industriële productie tentoon te stellen, wilde Wilson laten zien dat schoonheid en praktisch nut samen konden gaan. Zo toonde hij natuurlijke objecten naast bijvoorbeeld fabrieksobjecten

"DOOR KENNIS OVER DE NATUUR SAMEN MET INDUSTRIËLE PRODUCTIE TENTOON TE STELLEN, WILDE WILSON LATEN ZIEN DAT SCHOONHEID EN PRAKTISCH NUT SAMEN KONDEN GAAN."

zich door haar educatieve doelstelling. De wens om onderwijs aan te bieden was echter in dit geval niet zo filantropisch als op het eerste gezicht misschien lijkt. Het onderwijzen van de arbeidersklasse was vooral gericht op het verbeteren van de Schotse economie, waarvoor kennis over industrie onder het volk zeer belangrijk zou zijn. Een grotere kennis van geologie, Schotse flora en fauna en scheikunde zou volgens de oprichters van het museum helpen om niet alleen het Schotse volk, maar ook de Schotse economie en industrie slimmer te maken. Het museum zou informatie moeten overbrengen en tegelijkertijd het volk inspireren om meer te leren over de tentoongestelde objecten.²² De oprichters probeerden dit te bewerkstelligen door in het museum voorbeelden van 'industriële kunst en technologie' in dezelfde ruimten te laten zien in de hoop dat dit bezoekers zou inspireren en zou aanzetten tot naden-

ken. Of landbouwmachines. Op deze manier, zou het publiek deze onderwerpen moeten gaan zien als een verenigd duo.²⁴ Ook zou deze opstelling daarnaast duidelijk maken hoe technologie de landbouw kon bevorderen.²⁵

Het museumgebouw, ontworpen door Captain Francis Fowke, bestond uit een salon gewijd aan kunst, een oostelijke salon gewijd aan de natuurhistorische collectie en een westelijke salon gewijd aan industriële producten en processen. De natuurhistorische collectie van het museum bestond uit opgezette zoogdieren, reptielen, vissen en skeletten terwijl de industriële collectie bestond uit landbouwmachines. Deze werden getoond in de hoop dat dit de agrarische sector zou stimuleren doordat het de interesse van bezoekers zou aanwakkeren. Het deel van het museum waar industrie werd getoond werd de 'educational collection' genoemd.

Daarnaast bestond er ook een hal met Indiase, Chinese en Japanse kunst en een vleugel met een mineralogische collectie.²⁶

De achterliggende gedachte van de uitgebreide collectie van dieren in het Edinburgh Museum was dat het de zoöloog een onmisbare bron van kennis over bestaande en ausgestorven diersoorten verschaftte.²⁷ De natuurhistorische collectie die het museum kreeg van de universiteit sloot ook aan bij de brede interpretatie van natuurgeschiedenis die in Victoriaans Engeland erg populair was. Dit betekende dat naast zoölogische en geologische objecten, de collectie ook objecten bevatte die 'the state of the arts among rude and savage nations' toonden. Dit konden objecten zijn zoals kleding, wapens of kunst afkomstig van culturen in andere werelddelen.²⁸

Om het onderwijzen van zijn bezoekers te bevorderen gaf George Wilson lezingen in het museum die vrij toegankelijk waren. Deze lezingen waren aldus Wilson van groot belang voor zijn bezoekers, die hij beschouwde als: 'de betere klasse van ambachtslieden, die over het algemeen hoofd van een familie zijn en zo onderwijs krijgen dat zij kunnen overbrengen aan hun kinderen om zo de educatie van hun kinderen zelf te regelen'.²⁹ Daarnaast zag Wilson het museum als een manier om ook vrouwen uit de arbeidersklasse te onderwijzen en ze te behoeden voor verhogering, misdaad en andere ellende.³⁰ Met deze overtuiging probeerde Wilson in zijn lezingen aan zowel boeren, als farmaceuten, als handelaren het nut van mechanische en industriële hulpmiddelen te laten zien.³¹

HET NATURAL HISTORY MUSEUM IN LONDEN

In 1858 schreven meer dan honderd wetenschappers, waaronder bioloog Richard Owen (1804-1892), een brief aan de Britse premier Benjamin Disraeli. In deze brief klaagden zij over de ontoereikende ruimte voor de natuurhistorische collectie van het British Museum. Volgens de wetenschap-

pers lagen te veel objecten opgeslagen in vochtige opbergruimtes en waren de tentoongestelde collecties juist overvol. De wetenschappers meenden dat met name de nieuwe etnografische collectie wegens diens grote omvang ergens anders ondergebracht moest worden. In 1881 werd gehoor gegeven aan deze wens en werden de botanische, zoologische, mineralogische en geologische collecties uit het British Museum over geplaatst naar het nieuwe Natural History Museum in South Kensington. Op haar eerste dag trok het museum al 16.000 bezoekers.

Eén van de bekende Britten die hevig pleitte voor deze overplaatsing van de natuurhistorische collectie was Richard Owen, een zeer belangrijk figuur voor de Victoriaanse natuurgeschiedenis. Hij stond bekend als creationist, iemand die gelooft dat God het universum, de wereld, en de dieren heeft geschapen. Owen werd een van de bekende figuren in het debat over de Darwiniaanse evolutietheorie.³² In de tijd dat Owen hoofdconservator was van de natuurhistorische collectie van het British Museum werd er gehoor gegeven aan zijn wens voor een nieuw Natural History Museum in Londen. Hierdoor werd de beroemde paleontoloog de oprichter van dit museum en zou het zijn ideeën weerspiegelen over wat een museum zou moeten zijn. Vanwege de grote populariteit van de natuurhistorische collectie van het British Museum bedacht Owen een opstelling die de drie 'koninkrijken van de natuur' zou tonen: die van planten, die van dieren en die van mineralen.³³ Owen droomde van een encyclopedisch museum dat de volledige collectie van het Britse Rijk zou tentoonstellen.³⁴ Owens gewenste indeling van het museum werd werkelijkheid.

Een Victoriaans bezoeker van het Natural History Museum in Londen trad als eerste binnen in de Great Hall waar hij het 'index museum' van Owen te zien kreeg. In deze opstelling kon de bezoeker de ontwikkeling van de mensheid zien door middel van skeletten. Owen zag dit

Figuur 3: Een zaal van het Natural History Museum in Londen. Bron: C. Yanni, *Nature's museums* (New York 2005) 145.

Index Museum als een plek die zeer belangrijk zou zijn voor de educatie van het publiek dat het zou bezoeken.³⁵ Vervolgens bereikte men de Britse Natural History Collection. Deze collectie bestond uit een aantal onderdelen. De eerste afdeling ging over zoölogie, de tweede over geologie, de derde over plantkunde en de vierde over mineralogie. Aan de binnen- en buitenkant van de oostelijke vleugel van het museum stonden modellen van uitgestorven diersoorten opgesteld. Levende diersoorten werden gepresenteerd in de westelijke vleugel en het Index Museum. De bezoeker werd zo geacht eerst het Index Museum te betreden, om vervolgens Gods creaties te bekijken in de uitgebreide natuurhistorische collectie. In deze galerijen wilde Owen een zo compleet mogelijk

ke tentoonstelling van diersoorten bieden, vooral om aan de behoefte te voldoen van wetenschappers.³⁶

Owen had dus nauwkeurig nagedacht over de indeling van het museum. Zo wilde hij ervoor zorgen dat de afdeling zoölogie grensde aan die over paleontologie, zodat er een duidelijke overgang werd gemaakt van bestaande naar uitgestorven dieren. Ook wilde hij de afdelingen over zoölogie, plantkunde en mineralogie in hetzelfde gebouw plaatsen zodat deze collecties elkaar aanvulden in hun objecten. Deze opstelling zou het ook makkelijker maken voor studenten om direct toegang te hebben tot alle verschillende disciplines.³⁷ Door deze opstelling kregen de bezoekers van het museum onder andere te zien hoe de natuur zich had aangepast aan

"VOLGENS OWEN ZOU DE OPSTELLING VAN DE COLLECTIE AAN DE BEZOEKERS DE EENHEID BINNEN GODS CREATIES LATEN ZIEN."

ecologische veranderingen. In de paleontologische en geologische galerijen van het museum kregen de bezoekers dan ook een catalogus waarin werd uitgelegd dat zij keken naar de altijd veranderende staat van de natuur.³⁸

Net als Wilson van het Edinburgh Museum of Science and Art zag ook Owen onderwijs als een zeer belangrijk onderdeel van zijn museum. Volgens Owen zouden in zijn museum wetenschappers een rijke variëteit aan diersoorten kunnen vinden en zou dit enorme aantal ook een openbaring betekenen voor het grote publiek. Hij pleitte er dan ook voor dat het museum niet alleen uit tentoonstellingen zou bestaan, maar ook uit plekken waar onderzoek naar deze vele diersoorten de ruimte zou krijgen. Owen ontwierp daarom een plan voor galerijen met een grote variëteit aan objecten voor zowel onderwijs als vermaak. Ook zorgde hij ervoor dat er voldoende ruimte voor onderzoek was in bibliotheken, kantoren, werkruimtes en laboratoria. Er waren zelfs speciale dagen in de week waarop het museum alleen toegankelijk was voor studenten, zodat de collectie ook gebruikt kon worden voor de wetenschap. Boven de galerijen van het museum bestonden daarom kamers voor studenten waar zij diersoorten onder de loep konden nemen zonder gestoord te worden.³⁹ Het museum probeerde de vitrines zodanig op te stellen dat de studenten hun wetenschappelijke onderzoek konden uitvoeren terwijl het publiek de galerijen bezocht.⁴⁰

Deze focus op onderwijs diende in het Natural History Museum van Londen echter een compleet ander doel dan in Edinburgh, namelijk een religieus doel. Owen was een zeer religieus man en wilde in zijn museum 'de waarheid vergaren zoals die bestaat in de natuur en zoals gemanifesteerd door de werken van God'.⁴¹

Volgens Owen zou de opstelling van de collectie aan de bezoekers de eenheid binnen Gods creaties laten zien. Het doel van een museum over natuurgeschiedenis was voor Owen dan ook vooral het tonen van de grootsheid van God door middel van de grote variëteit in de natuur.⁴² Ruimtes voor onderzoek, zoals bibliotheken en laboratoria, waren volgens hem onmisbaar voor het vergaren van deze kennis over Gods creaties.⁴³

De opstelling van Owen bracht echter ook heel wat kritiek teweeg. Zijn indeling in levende en uitgestorven dieren en zijn encyclopedische museum werden gezien als een verouderde vorm van wetenschap.⁴⁴ Zo gaf een verslaggever van de *Daily News* aan dat de verdeling van de tentoonstelling in uitgestorven en levende diersoorten moeilijk te verenigen was met de evolutietheorie.⁴⁵ Toen Owen op zijn 79e met pensioen ging werd, hij dan ook door de Londense *Times* beschreven als 'a naturalist of the pre-Darwinian epoch' en als 'somewhat behind the age'.⁴⁶

CONCLUSIE: HET EDINBURGH MUSEUM OF SCIENCE AND ART IN VERGELIJKING MET HET NATURAL HISTORY MUSEUM VAN LONDEN

Wat het meeste opvalt als er wordt gekeken naar het Natural History Museum in vergelijking met het Edinburgh Museum of Science and Art is dat beide musea het bieden van onderwijs aan alle klassen binnen de samenleving zagen als hun belangrijkste taak. Daarnaast wilden zowel het Edinburgh Museum als het Natural History Museum een plek zijn waar studenten de collectie nauwkeurig konden bestuderen en waar toegepast onderzoek naar aanleiding van deze collectie kon worden uitgevoerd door wetenschappers.

De musea hadden echter met het onderwijzen van hun publiek een verschil-

lend doel voor ogen. Het Natural History Museum bestond uit een uitgebreid encyclopedisch museum waarin zo veel mogelijk diersoorten werden uitgesteld en een Index Museum waarin de ontwikkeling van de mensheid werd getoond. In het encyclopedische museum wilde Richard Owen laten zien hoe de natuur zich had aangepast aan ecologische veranderingen. De enorme omvang van het aantal diersoorten dat in het museum te zien was moest dienen om de eenheid en kracht van Gods schepping te tonen en de eenheid binnen Gods creaties. De collectie van Owen bood door deze opstelling ook ruimte voor de discussie over de evolutietheorie die was aangewakkerd door de publicatie van Darwins *On the origin of species*. Deze grote hoeveelheid aan diersoorten en objecten maakten het Natural History Museum ook meteen ongekend populair.

Ook de directeur van het Edinburgh Museum, George Wilson, wilde in zijn museum aantonen dat wetenschap zowel iets goddelijks als iets menselijks was. De voornaamste reden voor het ontstaan van het Edinburgh Museum was het tonen van het belang van de wetenschap voor de Schotse natie. Het Edinburgh Museum kwam op deze manier voort uit de sociale en economische vooruitgang die Schotland in de negentiende eeuw doormaakte en bood ruimte om deze vooruitgang te kunnen tonen aan haar bezoekers. De opstelling van het Edinburgh Museum was daarom tweevoudig: het bestond uit een natuurhistorische maar ook industriële collectie, waarbij wetenschap en industrie gezamenlijk werden gepresenteerd. Dit zou volgens de directeur van het Edinburgh Museum leiden tot betere kennis over wetenschap en dus ook tot materiële vooruitgang en bevordering van bijvoorbeeld de Schotse landbouw. Onderwijs van het volk had hier dus, in tegenstelling tot het Natural History Museum, een duidelijk praktisch gericht en economisch doel, namelijk het bevorderen van de Schotse

economie door het bieden van onderwijs over industrie. Van het Natural History Museum in Londen kan daarentegen gezegd worden dat het bij haar oprichting een religieus doel had: namelijk het onderwijzen over de scheppingskracht van God.

Uit deze verschillen tussen het Edinburgh Museum en het Natural History Museum blijkt dat beide musea ontstaan zijn vanuit de maatschappelijke context van hun tijd en hier ook naadloos bij aansloten. Zij wisten hun publiek te boeien door de in deze tijd zeer belangrijke disciplines van natuur en industrie te tonen en hen hierover te onderwijzen. Dit maakt deze musea kinderen van hun tijd en maakt ze van groot belang voor de maatschappij waarin zij tot stand kwamen. Hedendaagse musea doen er goed aan weg hier een voorbeeld aan te nemen door zich te blijven aanpassen aan onze altijd veranderende maatschappij. ■

Valéry Cliteur (1998) studeert Geschiedenis aan de Universiteit van Amsterdam en volgt nu een minor Kunstgeschiedenis aan dezelfde universiteit. Binnen haar opleiding houdt zij zich vooral bezig met moderne geschiedenis en dan met name de negentiende eeuw.

Noten

1. E. Dorfman, *The Future of Natural History Museums* (New York 2018) 25.
2. Oxford Languages.
3. Merriam Webster Dictionary.
4. N. Jardine, J. A. Secord, E.C. Spary, *Cultures of Natural History* (Cambridge 1996) 249.
5. L. Talairach- Vielmas, *Fairy Tales, Natural History and Victorian Culture* (New York 2014) 3.
6. K. Davidson, *Photography, Natural History and the Nineteenth-Century Museum* (New York 2017) 51.
7. Silvio Bedini, 'The Evolution of Science Museums', *Technology and Culture*, 6:1 (1965) 24.
8. S. T. Asma, *Stuffed Animals & Pickled Heads: the Culture and Evolution of Natural History Museums* (New York 2001) 154.
9. Ibidem, 155.
10. Jardine, *Cultures of Natural History*, 437.
11. Talairach- Vielmas, *Fairy Tales*, 12.
12. Ibidem, 8.
13. B. Lightman, *Victorian Popularizers of Science* (Chicago 2007) 2.
14. Ibidem, 2.
15. David Lowenthal, 'Nature and Nation: Britain and America in the 19th century' *History Today*, 53:12 (2003) 21.
16. Davidson, *Photography, Natural History*, 51.
17. S. Longair, J. McAleer, 'Introduction: Curating Empire: museums and the British Imperial Experience' in: Sarah Longair en John McAleer eds., *Curating Empire: Museums and the British Imperial Experience* (Manchester 2012) 2.
18. B. J. Black, *On Exhibit: Victorians and Their Museums* (Charlottesville 2000) 56.
19. A. Henare, *Museums, Anthropology and Imperial Exchange* (Cambridge 2005) 156.
20. C. Yanni, *Nature's Museums* (Princeton 2005) 56.
21. Windsor and Eton Express - zaterdag 26 mei 1866.
22. Linda Andersson Burnett, 'Unionist Nationalism' and the National Museum of Scotland c. 1847-1866', *Making National Museums Program*, 22:8 (2007) 89.
23. G. N. Swinney, *Towards an historical geography of a 'National' Museum: the Industrial Museum of Scotland, the Edinburgh Museum of Science and Art and the Royal Scottish Museum, 1854-1939* (Edinburgh 2013) 278.
24. Yanni, *Nature's Museums*, 61.
25. J. A. Wilson, *Memoir of George Wilson* (Edinburgh 1862) 424.
26. Windsor and Eton Express - Zaterdag 26 mei 1866.
27. F.R.S.S. Allman, 'Report of the Edinburgh Museum of Natural History, for the year 1865', in: Great Britain Department of Science and Art, *Report of the Department of Science and Art of the Committee of of the Committee of Council on Education* (Londen 1866) 264.
28. Swinney, *Towards an historical geography*, 163.
29. Wilson, *Memoir*, 424.
30. Ibidem.
31. Ibidem.
32. Een creationist gelooft dat het universum, de aarde, de mens en alle planten en dieren hun ontstaan te danken hebben aan een scheppingsdaad
33. Nicolaas Rupke, 'The Road to Albertopolis: Richard Owen (1804-92) and the Founding of the British Museum of Natural History', *Science, Politics, and the Public Good*, 63.
34. Yanni, *Nature's Museums*, 57.
35. Rupke, 'The Road to Albertopolis, 63 (-89).
36. Ibidem.
37. F.R.S Owen, *On the extent and aims of a National Museum of Natural History* (Londen 1862) 6.
38. R. J. Wilson, *Natural History: Heritage, Place and Politics* (Londen 2017) 38.
39. Yanni, *Nature's museums*, 64.
40. Owen, *On the extent and aims*, 6.
41. Yanni, *Nature's Museums*, 60.
42. Ibidem.
43. Owen, *On the extent and aims*, 6.
44. Yanni, *Nature's museums*, 64.
45. *Daily News* - 6 september 1879.
46. *The Times* - 11 december 1881.